

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
факультет соціології
кафедра галузевої соціології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:
“ПОВСЯКДЕННІ ПРАКТИКИ МОЛОДІ В ПЕРІОД КАРАНТИНУ”

Спеціальність: 054 «Соціологія»
Освітня програма: «Соціальні технології»
Освітній ступінь: бакалавр
Кваліфікація: бакалавр соціології

Авторка:
Абрамова Софія Петрівна
студентка 4 курсу

Науковий керівник :
Чудовська Ірина Анатоліївна
доцент, доктор соціологічних наук

Бакалаврська робота допущена до захисту
рішенням кафедри галузевої соціології

Протокол № _____ від « ____ » _____ 20__ р.

Зав. кафедри _____ доцент Безрукова О. А.

підпис

Київ 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Розділ 1	5
Повсякденні практики в феноменологічній соціологічній парадигмі	5
1.1. Поняття повсякденності у феноменологічній соціології	5
1.2. Поняття повсякденного мислення та повсякденного способу життя	10
Висновки до розділу 1	14
Розділ 2	16
Період карантину як нова соціальна реальність	16
2.1. Основні підходи до вивчення соціальної реальності	16
2.2. Емоції, настрої, реакції, вплив пандемії Covid-19 на українське суспільство	20
Висновки до розділу 2	23
Розділ 3	25
Повсякденні практики молоді в період карантину	25
3.1. Емпірична база дослідження	25
3.2. Репрезентація результатів дослідження	26
Висновки до розділу 3	41
ВИСНОВКИ	42
Перелік використаних джерел	45
Додатки	49
<i>Додаток 1</i>	49
<i>Додаток 2</i>	51
<i>Додаток 3</i>	56

ВСТУП

Актуальність: Кожен день ми проводили на автопілоті, не надаючи особливого сенсу наприклад сніданку, прогулянці до магазину, можливості сходити до кінотеатру, закладу громадського харчування чи просто зустрічі з близькими. Але період карантину змінив соціальну реальність кожної людини.

Тож на індивідуальному рівні разом із її трансформацією, зазнали змін і повсякденні практики. Повсякденні практики являють собою ті щоденні дії, як здійснює людина щоб задовольнити певні потреби. Наприклад комунікаційні, дозвіллеві чи побутові. Covid-19 вплинув на життя як всієї планети так і окремо кожного індивіду. Тепер, міжособистісна взаємодія людей зводиться до мінімуму, з'являються нові норми поведінки, а повсякденні практики набувають особливого значення, вони стають більш осмисленими. Дехто змінює свою професію, здобуває нову освіту онлайн, знаходить нові хобі, вчиться грати на інструментах, малювати чи готувати за новими рецептами, наділяє особливим сенсом раніше звичні рутинні дії.

Молодь зазнала значного стресу через невизначеність тривалості карантину, різкий перехід до дистанційного формату навчання, обмеження комунікації з друзями та близькими, відсутність можливості відвідувати громадські місця призвели до збільшення апатичних, негативних настроїв у молоді, а також до змін їх повсякденності.

Нормальне соціальне повсякденне життя період карантину в межах пандемії Covid-19 поставив на паузу, яка стала довготривалою. Тож, чим займається молодь в цей час, як проводить свій день, чи змінилися їх повсякденні практики, які емоції переважають щодня – мої дослідницькі запитання.

Об'єкт: повсякденні практики

Предмет: повсякденні практики молоді в період карантину

Проблема дослідження полягає у тому, що тема повсякденних практик в умовах карантину є досить малодослідженою, особливо коли мова стосується

окремих соціальних груп (у нашому випадку молоді), оскільки саме явище пандемії є новим і потребує як опису так і пояснення.

Мета: виявлення специфіки повсякденних практик молоді в період карантину

Завдання:

- 1) Визначити та проаналізувати основні наукові підходи до вивчення та інтерпретації повсякденних практик на базі опрацьованої літератури;
- 2) Проаналізувати особливості трансформації повсякденних практик, емоцій, настроїв, реакцій суспільства в період карантину;
- 3) Дослідити на базі існуючого дослідницького матеріалу дану тему;
- 4) Визначити специфіку повсякденних практик молоді в період карантину;
- 5) Провести емпіричне дослідження щодо повсякденних практик молоді в період карантину за допомогою глибинних напівструктурованих інтерв'ю.

Структура дипломної роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загального висновку, переліку використаних джерел та додатків.

Розділ 1

Повсякденні практики в феноменологічній соціологічній парадигмі

1.1. Поняття повсякденності у феноменологічній соціології

Основоположником феноменологічної парадигми в філософських та соціологічних науках є Е. Гуссерль. В соціологічному ж підході цю парадигму ретельно розглядали такі дослідники як А. Шютц, Г. Гарфінкель, І. Гофман, тобто науковці, які вивчали повсякденність. У розрізі феноменологічного світогляду рутинізована діяльність, життєвий світ, життєвий простір, де взаємодіють актори за певними спільними правилами та порядком і є повсякденністю. Рутинні практики соціальних суб'єктів в цьому контексті набувають соціальності, яка обумовлюється типізацією та просторово-часовими межами, що перетинаються з суб'єктивностями, що можуть існувати виключно в життєвому світі [Недзельський, 2017: №1, с.103-110].

Феноменологічна соціологія дозволяє досліджувати життєвий світ як світ рутинності, повсякденності, що набуває особливого значення для соціального пізнання. Насправді таких життєвих світів безліч, оскільки це є своєрідною трансляцією природніх установок окремого індивіда, його безпосереднє оточення, біографічна ситуація, яка є унікальною так само як і існуючий у кожного досвід. Тобто є різні типи реальностей, наприклад світ міфу, світ релігії, світ снів, світ науки, світ чутливих або фізичних речей у просторі та часі. Кожен з цих світів є реальним, бо на нього спрямований інтерес, увага. Все, що так чи інакше пов'язано з нашим емоційним або діяльним життям є реальним.

Проживаючи миті взаємодії з світом, нами конструюється власний світ-ситуація завдяки неповторному досвіду. Світ-ситуація це те, що відбувається тут і зараз з бекграундом на особистий досвід. Проживши якусь одну подію, наступна, що матиме схожі обставини буде асоціюватися з минулою, тобто ми будуємо аналогії відповідно до яких обираємо як діяти далі. Сенси у повсякденних практиках виникають тоді, коли встановлюється зв'язок з досвідом інших. Таким соціальним смыслом наділяється кожне явище, що

складає ту соціальну реальність, яка має специфічне значення і конкретну структуру для людей, що в ній живуть, діють та думають в її межах.

Світ повсякденного життя – верховна реальність, в яку ми вбудовуємося через тілесну активність, тобто беремо участь за допомогою нашого тіла, яке окремо є річчю зовнішнього світу, а тому можемо цю реальність змінювати та перетворювати. В цьому світі ми вступаємо в спілкування з іншими індивідами, вони в свою чергу переносять, нашаровують на кожну подію свій досвід, таким чином один і той самий момент, дію - ми бачимо та сприймаємо по-різному. Відбувається активна комунікація, за рахунок якої власне сама комунікація і набуває смислу, а індивіди, в свою чергу, безпосередньо залучають один одного в свої світи-ситуації, таким чином трансформуючи їх [Ненашев, 2010: №141, с.6-11].

А. Шютц визначав повсякденність «як одну із сфер людського досвіду, що характеризується як особлива форма сприйняття та осмислення світу та виникає на основі трудової діяльності. Тобто повсякденне життя відображається у досвіді людини – сімейному, трудовому, комунікаційному та іншими, формуючи його».

Повсякденність містить в собі буденні практики індивіда, пов'язані з будинком, побутом, сім'єю, найближчим оточенням, дозвіллям та рутинними щоденними заняттями. Ці практики покликані задовольняти потреби, що і є головною, основною функцією повсякденності. Важливо зазначити, що повсякденні практики є буденними соціальними практиками, а отже здійснюються з урахуванням певних правил та функцій, соціальних ролей та статусів і т.і.. Тобто набувають вже соціального смислу [Шютц, 2003].

Соціальне конструювання повсякденного життя людей разом з соціальними практиками відбувається на мікро-, мезо- та макрорівнях соціальної реальності.

Мікрорівень – повсякденне життя, пов'язане з задоволенням різнопланових потреб, реалізацією мотивів, установок, цілей, інтересів в тих чи інших соціальних практиках. Цей рівень дає змогу простежити соціальну

поведінку та міжособистісну взаємодію окремих індивідів та скласти уявлення про конкретно-ситуативний досвід їх самореалізації.

Мезорівень охоплює значимі соціальні інститути, визначає їх роль та місце у суспільстві та формує моделі поведінки.

Макрорівень здійснює інституціональну регуляцію та встановлює загальні форми інституціалізованих соціальних відносин [Жигунова, 2015: №8, с. 56-71].

Будучи одним із головних захисників теорій практики, Бурдьє продемонстрував, як щоденні режими споживання їжі, сидіння, сну та пересування в побутовому просторі можуть бути механізмами, за допомогою яких люди соціалізуються за певними правилами та орієнтаціями. Коли люди виконують свої повсякденні завдання, вони можуть засвоїти правила та обмеження за допомогою рухів тіла. Правила стають "втіленими". Під цим терміном мається на увазі ідея про те, що соціальні правила та обмеження вбудовуються в буденні фізичні практики часто недискурсивно. Коли дитина росте в рутинізованому побутовому просторі, вона дізнається, що певні практики, рухи, жести тощо, цінуються позитивно, тоді як інші ні. Дитина засвоює соціальні правила у повсякденному житті в будинку, у просторі свого першого етапу соціалізації.

Таким чином, щоденні практики стають соціальними практиками - вони мають вимір, який стосується соціальної структуризації та реструктуризації. Так як ці практики включають в себе продуктивну, споживчу, соціальну та ритуальну сфери життя – вони складають габітус за Бурдьє [Hodder, Cressford, 2014: №69, с.17-40].

Габітус - соціальність і історія, вбудовані в тіло і мову людини. Це міцне, стійке, але вкрай еластичне соціальне утворення. Соціальний габітус - поживний ґрунт для складання індивідуальних відмінностей. Потрапляючи в нові обставини і змінюючи їх, люди несуть в собі риси як своєї особистої, сімейної історії, так і історії тих верств, страт і суспільства в цілому, в яких вони народилися.

Габітус - успадкований капітал, який обумовлює стартову позицію і можливість ставок в тих чи інших соціальних іграх, а також спосіб, яким робляться ці ставки. Це - інкорпорований принцип гри, мистецтво винаходу, що дозволяє виробляти нескінченне число практик, непередбачуваних, але в той же час обмежених у своїй різноманітності. Соціальний габітус людей може надавати успішний або неуспішний опір всепроникній громадській динаміці. Міць соціальної зміни може призвести до радикальної зміни соціального габітусу. Саме поняття дозволяє представити взаємозалежність індивідуального і соціального в процесі соціальних змін. [Скопинцева, 2010]

Важливе філософське поняття в підході до осмислення повсякденної культури - буття. Якщо всеосяжність буття ми визначимо як належне, загальне, то практики в повсякденному житті можуть бути визначені як побутування існуючого людського життя.

Буття - є все наявне, пов'язане з життям людини і суспільства. Традиційне, архаїчне буття в своїй сінкретності і є повсякденне буття, тотожне сучасному поняттю "повсякденність", так як немає планів, чинників, які не пов'язані з людиною і не можуть чинити на нього істотного впливу. Втручання інших, сил, які завжди мали можливість втрутитися в повсякденність, вказували на зв'язок з макрорівнем буття, більш високим планом буття.

Буття - це широкий план освоєння життя, його всеосяжність; побутування - це звичайні, насичені практикою форми життя людини в їх метафізичному обрамленні, зі специфічною, особливою ієрархією і різноманітністю культурних форм. Побутування може бути визначено як повсякденність. Найнижчий (знижений), приземлений, життєвий план побутування, спрощену схему життя ми можемо назвати побутом.

Побут - це сфера реалізації можливостей. Будинок - це господарство, побут і сім'я, спадок, порядок, ієрархія. У побуті формуються і підносяться до побутування потреби людини. У побуті гармонізуються всі сфери організації життя людини, тобто це рівень вихідної, початкової гармонізації життя.

Організація дому та побуту - це перший план естетизації життя, початкова гармонія і краса [Atalay, Nastorf, 2006: №71, с.283-319].

Побут - це статика і замкнутість на матеріальний бік організації людського життя. З іншого боку, побутова організація і вихід на рівень побутування - це вихідна динаміка, початкові ритми життя. Побут, витік соціальних технік і технологій, його динаміка, динаміка речовності, в цивілізаційному варіанті - технологізм. Цивілізаційна динаміка побутової сфери, на відміну від традиційної сфери, може не зачіпати самої людини. Традиційність пов'язана з побутом людини, однак поняття побут не властивий традиції. Традиційна організація життя - це саме життя. Культурне поле, створюване в побуті - побутування, висловлює людську індивідуальність і соціальність. Тут оформляється його культурна приналежність. Сформовані в цій області відносини поширюються на всі інші сфери життя.

У сучасному підході побут - важлива форма культури. Значимість стала надаватися буденності, щоденному існуванню людини. У побуті формуються і підносяться всі потреби людини. В епоху постмодерну ми можемо чітко відокремити побутову сферу від не-побутової, офіційної, професійної, піднесено - емоційної, що характеризує більш піднесене, вже не побутове ставлення до життя. З іншого боку, нове ставлення до професійної культури розмило кордони побутового, повсякденного і не - побутового, офіційного, святкового та ін [Шаповалова, 2010: №42, с.131-137]

Сьогодні побут як рутинна, негатив, одноманітність (оцінене як негатив) - це слід цілком певної культури і епохи. Якщо розуміти побут як статику нерухомого, замкнутого, чи не матеріального буття, то повсякденність можна визначити як перебування, тривалість, протяжність (текст повсякденності не припиняється, живе). Таке трактування повсякденності властиве сучасному досліднику.

Побут - це матеріально оформлена, яка обслуговує це існуюче, природність і тілесність людини. Це гранично прагматичне оскуднення існуючого, його

скелет. Побут (в своїй прагматиці) обов'язково характеризує буденність, щоденне існування людини.

Поняття побуту в нашому сприйнятті нерозривно пов'язане з повсякденністю.

Отже, побут і сьогодні, це те, що являє найнижчі плани життя. Але жодна людина не може жити поза побуту. В традиційному світі побут, з'єднаний з високими смислами життя, становив все наше буття. Зміна оцінки побуту не змінила прагнення людини жити в добре організованому повсякденному середовищі (що, власне кажучи, і є побут!). У ньому ми всі живемо, до нього причетні всі, хто організовують життя в родині, він супроводжує нас протягом всього нашого життя, є в кращому випадку - фоном, в гіршому - фондом виховання дітей. Важливість цієї сфери для кожної людини робить надмірними міркування про необхідність дослідження цієї області. Повсякденність визначається суб'єктом і ним же оформляється в культурні рамки. Культурні рамки побутування - це ієрархізація, типізація побутових проявів, обростання його символами і смислами, оформлення культурних рамок побуту і культури повсякденності в цілому [Петінова, 2004.].

1.2. Поняття повсякденного мислення та повсякденного способу життя

Пояснення особливостей повсякденного мислення в роботах А. Щюца передбачає певні, знайомі всім установки. Світ, в якому живе кожен з нас, існував до нашого народження. Він інтерпретований нашими попередниками. Цей досвід виступає в формі наявного знання, як схема, з якою ми співвідносимо наші сприйняття і переживання. Центром в такій схемі (конструкції) світу є людина. Її оточує напрацьоване попередниками наявне знання. Цим знанням людина оперує. З цим знанням людина виходить в інтерсуб'єктний світ – світ об'єктів з певними (його попередніми) якостями. На цей світ ми спираємося, серед цих об'єктів рухаємося, відчуваємо їх опір, взаємодіємо з ними і самі впливаємо на них. Інтерсуб'єктний світ пов'язаний з попереднім досвідом і

тракується з попереднього досвіду. Запас цього досвіду постійно поповнюється. Його обсяг і характеристики в зв'язку з цим постійно змінюються. З цієї причини наявне знання в будь-який момент може бути поставлено під сумнів - можна зробити висновок, що людина володіє нестійким балансом наявного знання [Мещерякова, 2002: №1, с.116-127].

Такий стан речей характерний для сучасного, наповненого новаціями світу, але не відповідає традиційному світу. А. Шюц в своєму розумінні проблеми повсякденності спирається на роботи Е. Гуссерля. Всі об'єкти знайомого нам світу («горизонту значень») звичні. Якщо є щось нове, вперше побачене, ми співвідносимо це нове із знайомим і звичним. Так, побачивши собаку, ми не завжди визначимо породу, але знаємо цей типовий об'єкт - це собака. Ми знаємо підсумовані риси типової будови світу і переносимо їх на подібні об'єкти. Всі індивідуальні риси ми сприймаємо у своїй типовості. Однак для нашого «я» типовість значима тільки в своїй особливості - я знаю свою собаку, кошлату, плямисту, добру, веселу - я її люблю і хочу мати біля себе. Для мене менш цікаво те, що вона ссавець, об'єкт зовнішнього світу і інші тому подібні типові характеристики. Міру типовості визначає наша вибірковість. Контекст, в якому ми діємо, дозволяє формувати інтерес за межами типовості і розсовувати горизонт повсякденності. У функціонуванні цієї схеми важлива роль контексту. Міський соціальний і культурний простір дозволяє більшою мірою розсовувати горизонт типовості. Традиційний світ зберігає кордони типовості і розвиває їх варіативність [Платонова, 2011: №4, с.42-49].

Таким чином, для нас цікаві лише деякі аспекти кожного типізованого об'єкта. Ми оперуємо схемою типової вибірковості. У конструюванні світу ми спираємося на його типовість. У типовості поведінки кожен використовує певні (всім відомі, типові) установки. Ці типові установки далеко не завжди реалізуються повністю або в своєму типовому варіанті у житті. У будь-який момент свого життя індивід перебуває в детермінованій (зумовленій) його біографією ситуації. У ній він займає:

- а) позицію в фізичному просторі;
- б) позицію в часі;
- в) статус і роль в соціальній системі;
- г) моральну та ідеологічну установку. (Що передбачає його цілком певну діяльність) [Черных, 2011, с.126-135].

Сфера дослідження повсякденності не обмежується суб'єктивним світом людини. Вона вводить в обіг комунікативні (інтерсуб'єктивні) плани життя, проблематизацію іншого, міфологію іншого. Повсякденність не претендує на завершеність. Вона «буває» в сфері можливості, в безлічі подій - не визнає однозначних раціональних планів. Є буття і є його текучий план - повсякденність. Повсякденність має в своєму центрі людину, вона антропологічна за принципом, вона специфічно завершена, обмежена самою повсякденністю: цілісна, багатогранна, обмежена в своєму антропоцентризмі і безмежна з тієї ж причини.

Повсякденність виражається в щоденній життєвій практиці - повсякденному способі життя. Життя для кожного найбільш значиме в повсякденній практиці. Культура для кожного з нас пов'язана з повсякденністю. Всі культурні смисли здійснюються на рівні повсякденності, складають її частину. Культура, що її приймають в повсякденності, замикається на саму себе, локалізується. У повсякденності культура репродукується, видає версії і закріплює їх культурними смислами, щоб не зникнути в історії. Стійкі знаки і смисли культури повинні бути зрозумілі і прийняті кожним в його повсякденному житті [Божков, 2014: №4, с.133-154].

Повсякденність ми можемо визначити як безперервність нашого щоденного існування, наше сьогодні, зараз, тут. Тільки тут і зараз ми можемо жити і діяти, цінувати і відкидати. Життя для кожного з нас значиме в цих координатах. Це означає, що повсякденність - вихідний пункт будь-яких міркувань про людину.

Повсякденність має збірний характер (інтегративний). Вона пов'язує різниці, відмінності в цілісність. Повсякденність вбирає цілий спектр найменувань: «чуттєве знання», «життєвий світ», «буденна свідомість», «неявне знання».

- Повсякденність пов'язана з пізнанням: це духовно - практична форма суспільної і особистісної свідомості.
- Повсякденність - це сфера соціокультурної реальності. Вона включає повсякденний спосіб життя; повсякденний образ думки [Молодов, Каминский, 2017: №2, с.150-163].

Повсякденний спосіб життя - це специфічна просторово-тимчасова організація і специфічний характер діяльності, який відтворює життя в її цілісності. Ще одна складова досвіду повсякденного життя - це тимчасовість та ритм. Важливим виміром соціальних практик є взаємозв'язок з минулим і ступінь повторення практик, що були раніше, як форма пам'яті про них.

Кожна область діяльності людини в своїй завершеній формі знаходить культурний, цілісний вигляд. Якщо трудова діяльність змушує робити без особливого задоволення те, що диктується обов'язком, то людина формує компенсації, в яких прагне відтворити цілісність і повноту буття. Так, з'явилося поняття дозвілля, яке доповнило трудову діяльність нетрадиційного європейського суспільства. У традиційній культурі це поняття відсутнє, тому що трудова сфера не виокремлюється і не є переважною. Носій традиції не має вихідних, не поспішає на роботу і ніколи не може вийти за рамки певного створеного традицією укладу, традиційної просторово-часової організації. Зміна просторово-тимчасового поділу культурного світу спостерігається в постіндустріальну, інформаційну епоху, коли час праці і час відпочинку втратили звичні для класичної індустріальної форми рамки, а інформаційні технології дозволили подолати звичні для сучасності масштаби простору.

Час роботи і час відпочинку втратили своє звичне розмежування, людина знайшла відносну самостійність в його освоєнні. Повсякденний спосіб життя формує відповідний спосіб мислення.

Повсякденний спосіб мислення - це спрямованість на вирішення нагальних життєвих завдань. Такі завдання можна визначити як першочергове задоволення життєвих потреб і приватних інтересів. Зміст цих потреб і інтересів не завжди співпадав з підтриманням матеріальних, в тому числі, біологічних планів буття. Істинно людськими потребами та інтересами часто ставали символічні, духовні смисли і інтереси, і практичної діяльності людей вважав за краще молитву і символіку обряду. Це можна було спостерігати в традиційних суспільствах, де символічний план буття займав великий простір, і в період катастроф, наприклад, символічні ритуали найчастіше повністю заміняли операції фізичного порятунку людей. Повсякденність формує стійкий життєвий уклад. Її механізми працюють на цю стійкість. Повсякденність є найближчий культурний план буття, і як культурна форма повсякденність вбирає новаційні смисли і оформляє новаційні форми. І смисли, і форми культури повсякденності мають статичні і динамічні характеристики.

Висновки до розділу 1

Отже, феноменологічна соціологія дозволяє досліджувати життєвий світ як світ рутинності, повсякденності, що набуває особливого значення для соціального пізнання.

Світ повсякденного життя – верховна реальність, в яку ми вбудовуємося через тілесну активність, тобто беремо участь за допомогою нашого тіла, яке окремо є річчю зовнішнього світу, а тому можемо цю реальність змінювати та перетворювати.

А. Шютц визначав повсякденність «як одну із сфер людського досвіду, що характеризується як особлива форма сприйняття та осмислення світу та виникає

на основі трудової діяльності. Тобто повсякденне життя відображається у досвіді людини – сімейному, трудовому, комунікаційному та іншими, формуючи його».

Повсякденність містить в собі буденні практики індивіда, пов'язані з будинком, побутом, сім'єю, найближчим оточенням, дозвіллям та рутинними щоденними заняттями. Ці практики покликані задовольняти потреби, що і є головною, основною функцією повсякденності. Важливо зазначити, що повсякденні практики є буденними соціальними практиками, а отже здійснюються з урахуванням певних правил та функцій, соціальних ролей та статусів і т.і.. Тобто набувають вже соціального смислу.

Побут (в своїй прагматиці) обов'язково характеризує буденність, щоденне існування людини.

Буття - є все наявне, пов'язане з життям людини і суспільства. Буття - це широкий план освоєння життя, його всеосяжність

Повсякденність - це смисловий універсум і ми з ним знаходимо для себе згоду. Цей світ представлений для нас в об'єктах, які ми здатні типізувати.

Ми розглядаємо повсякденний світ як свій, внутрішній, але він інтерсуб'єктивний, він ніколи не був тільки нашим. Він в рівній мірі належить нашим предкам і нашому близькому оточенню. Тому ми типізуємо та абстрагуємо об'єкти з якими взаємодіємо у нашому повсякденному житті.

Повсякденний спосіб життя - це специфічна просторово-тимчасова організація і специфічний характер діяльності, який відтворює життя в її цілісності; щоденна життєва практика.

Повсякденний спосіб мислення - це спрямованість на вирішення нагальних життєвих завдань.

Розділ 2

Період карантину як нова соціальна реальність

2.1. Основні підходи до вивчення соціальної реальності

Соціальна реальність – це з одного боку реальність соціального світу, існуючі в реальності соціальні об'єкти, явища та процеси, наявність та сутність яких конструюється та відтворюється соціокультурними смислами. З іншого боку – світ конкретного соціального суб'єкту, а також речі, відношення та сутності, що по своїй природі є суб'єктивними, релевантними для того чи іншого соціального суб'єкту. Крім того, соціальна реальність створюється в процесі взаємодії соціальних суб'єктів і є результатом їх життєдіяльності в певному обмеженому територіально-часовому просторі. Загальним (спільним) показником соціальної реальності стає культура, де особливе значення має система соціальних норм життя, цінності, традиції та звичаї, мова, характер комунікацій, зразки поведінки, предмети матеріальної культури та інше.

З позицій феноменологічного розгляду ми можемо говорити про те, що соціальна реальність опосередкована смислами та значеннями, створюваними соціальними суб'єктами, індивідами в ході проживання їх повсякденного життя. Разом з тим соціальна реальність не може бути тільки суб'єктивною, вона з неминучістю виражає об'єктивний характер системи суспільних відносин.

Існують такі підходи до вивчення соціальної реальності: системно-структурний, діяльнісний, функціоналістський, антропологічний, соціокультурний, семіотичний, синергетичний.

Антропологічний підхід розглядає людину в якості головного критерію при створенні моделей комунікації, соціальності, соціальних конструктів, а також в якості головної цінності; дозволяє обґрунтовувати мікрорівень дослідження, вивчати соціальні міжсуб'єктні зв'язки в системі суспільства.

Соціокультурний підхід дає погляд на соціальне суспільство як на вираження єдності культури та соціальності.

Системно-структурний підхід відрізняється цілісністю аналізу, що полягає в тому, щоб бачити в соціальному житті систему, всі аспекти якої тісно пов'язані між собою, дозволяє розглядати суспільство як систему взаємопов'язаних і взаємодіючих структурних елементів, що мають предметне та семантичне значення.

Діяльнісний підхід як пояснюючий принцип дає розуміння того, що смисл понять та людських представлень породжується характером діяльності та являє собою результат процесів її опредметнення та розпредметнення, кожне явище та річ набуває смислу і значення тільки як елемент людської активності.

Функціоналістський підхід у вивченні соціокультурних феноменів дозволяє розглядати функції явищ, процесів як системних одиниць по відношенню до суспільства як цілісної системи; так кожне з тих явищ, що аналізується вносить певний вклад в функціонування всієї системи.

Семіотичний підхід значущий тим, що дає погляд на інформаційне суспільство, на соціальну реальність в якості символічно створюваних індивідуальних систем, в яких знаходять найбільш яскравого вираження різноманітні символи і знаки.

З позиції синергетичного підходу важливим стає вивчення закономірностей еволюції складних динамічних систем, їх самоорганізації, порядку організації виникнення випадкових та нелінійних структур, даний підхід найбільш адекватно відображає уявлення про макроскопічні системи, створені нелінійними взаємодіючими між собою підсистемами, дає пояснення феномену самоорганізації різного роду систем.

Серед методів, в першу чергу, повинен бути названий феноменологічний метод аналізу, так як він дозволяє розглядати об'єкти та їх структури в якості «феноменів», значень, конституюваних діяльністю людського розуму. Особливе значення має для аналізу соціальної реальності концептуальні положення соціальної феноменології А. Шютца, а також теорії конструювання соціальної реальності П. Бергера, Т. Лукмана.

Виходячи з екзистенціального методу, соціальна реальність може бути розглянута в якості змінюючих одне одного станів, які переживаються в часі соціальним суб'єктом і з виявленням інших аспектів [Карлсон, 2012: №101. – с. 62–71.].

Найбільш цілісне представлення про соціальну реальність як втілення суспільних процесів та явищ демонструється в концепціях таких соціологів як Е. Дюркгейм, Г. Зіммель та В. Парето. В їх інтерпретації ця реальність постає в єдинстві своїх об'єктивних та суб'єктивних вимірів – як сукупність людських дій, взаємодій, відносин, норм, процесів, явищ, інститутів та тим смислам, значенням, які їм приписуються. Інакше кажучи, фактичність соціальної реальності вважається продуктом не тільки дій та взаємодій індивідів та груп, а і розуміння та інтерпретуючої здатності тих індивідів, які привносять внутрішній смисл в свої дії. Це значить, що соціальна реальність створюється та організовується під впливом не тільки причинних, а і цільових (значущих, ціннісних) факторів. Крім цього, вона проявляє себе на двох рівнях: події та фактори, які спостерігаються та приписані їм внутрішні смисли та значення, які не спостерігаються, але інтерпретуються.

В кінці 20 століття відбулося розуміння того факту, що соціальна взаємодія є не процесом одностороннього пристосування, а саме взаємодією двох відносно автономних систем – особистості та суспільства. Концепція соціальної реальності Дж. Міда сформувалася як відгук на потребу вивчення впливу внутрішнього світу особистості на хід соціального прогресу. Намагаючись зрозуміти механізм людської поведінки як принципово відрізненої від поведінки тварини, Дж. Мід досліджував механізми взаємодії людської індивідуальності (самості) та суспільства, характер їх взаємовпливу і взаємозалежності. Дж. Мід запропонував оригінальне трактування феномену свідомості, вписав його в контекст соціальної та особистісної еволюції. Підвищений інтерес до процесу еволюції явищ та ланок соціальної взаємодії, що розглядаються, пов'язані у Міда з розробкою категорії «комунікації». Дж. Мід писав: «Принцип, який, як я припускаю, являється основним в соціальній організації, є комунікація, що

залучає інших в процес співучасті. Він потребує наявності інших в самоті, ідентифікації інших з самістю, набуття самосвідомості через інших». Визначення вказує на те, що комунікація проявляє сутнісні характеристики суспільства та індивіда, їх єдинство, що досягається в процесі взаємного пристосування [Маринич, 2001: №1, с. 74–89.].

Соціальна реальність – як продемонстрував ще У.Томас – містить собі певний «пласт» вірувань та переконань, які, наділяються набором «об’єктивних» характеристик самими учасниками суспільних взаємодій, виявляються цілком «відчутно-реальні», але при цьому не піддаються чутливому спостереженню. Тим самим якісь ідеальні, духовні елементи – існуючи виключно в свідомості і комунікації відповідної спільноти індивідів – можуть і повинні трактуватися та інтерпретуватися як існуючі і такі, що проявляються «тут і зараз». В рамках такого підходу головним моментом соціальної реальності виявляється взаємодія індивідів. Причому самі вони розглядаються в якості суспільних істот, що наділені здатністю до символічного відтворення. Будь-яка соціальна реальність тим самим представляє собою простір символів, де головним для суб’єкта є значення, яким наділяється відповідний предмет, дія чи відносини. Суспільство з цієї точки зору є соціальним простором, в якому члени суспільства взаємодіють на основі створюваних ними символічних значень, що сприймаються. Самі ці символи – лише фрагменти складної картини світу, в яких виражена соціальна сутність людини, його здатність керуватися в своїй поведінці соціально-значущими цінностями.

В. М. Воронков писав: «Соціальна реальність – життєвий світ самої особистості, спосіб сприйняття нею свого власного життєвого досвіду».

Багатозначність соціальної реальності – виокремлення в її складі і конструкції власного смислу і значення кожним діючим суб’єктом. Соціальність навантажена смислами, які суб’єкт сприймає в якості основи дії. Зміни соціальної реальності, з цієї точки зору, це зміни змісту смислостворюючих понять.

Модель, згідно з якою «якщо люди сприймають певну ситуацію в якості реальної, то вона буде реальною і по своїм наслідкам» (У.Томас) має на увазі конкретних індивідів, дії яких виявляються похідними від оцінки їх власної ситуації, її сприйняття. Тут свідомість (оцінка ситуації) породжує дію, яка вплітається (вбудовується) в буття. Дії цих індивідів самі являють собою соціальну реальність, але – крім цього – вони повинні розглядатися і як засіб зміни ситуації та її конструювання [Грицанов, 2008: №1, с. 133–147].

Період карантину в межах пандемії Covid-19 можна вважати новою соціальною реальністю для українців тому що змінюється повсякденне життя окремих індивідів, так само змінюються суспільні відносини, з'являються нові норми комунікації, нові правила поведінки тощо. Це можна розглянути звернувши увагу на вже проведені дослідження щодо впливу пандемії Covid-19 на українське суспільство.

2.2. Емоції, настрої, реакції, вплив пандемії Covid-19 на українське суспільство

За період карантину деякі соціологічні компанії вже провели низку досліджень щодо ставлення українців до пандемії Covid-19, зміну їх психо-емоційних станів, споживчої поведінки, настроїв та впливу локдаунів на буденне життя.

Зокрема соціологічне дослідження «як живе молодь України під час COVID-19?», що проводилося влітку 2020 року, стосувалося різних сфер життя молоді та зміни їх настроїв щодо них в період пандемії. Було 3 етапи дослідження: експертні глибинні інтерв'ю, фокус-групи та анкетне опитування. Результати дослідження продемонстрували що найбільшим стресом для молоді був період жорсткого локдауну і всього 1/3 молоді України була б готова до цього повернутися. Опираючись на дані дослідження можна стверджувати, що сфера освіти зазнала найбільших змін та вони стали відчутними для молоді. Близько 65% зазначають, що вплив карантину на освіту є негативним через те, що важче сприймати навчальний матеріал та знання засвоюються гірше.

Система освіти явно була неготова до онлайн-формату навчання з таких причин: відсутність матеріально-технічного забезпечення як викладачів так і учнів, відсутність єдиної платформи для проведення та організації навчального процесу, відсутність комп'ютерної грамотності здебільшого у викладачів та інші. Проте молодь відзначила і переваги дистанційної освіти: такий формат передбачає відсутність витрати часу на дорогу до навчального закладу; ти маєш свободу вибору щодо проживання (наприклад ти можеш не жити в гуртожитку і поїхати в своє рідне місто); під час контролю рівня знань значно знижується рівень стресу; маєш можливість розпоряджатися своїм часом на свій розсуд; навчаєшся самостійності та самоосвіті.

Емоційно-психологічний стан молоді віком 18-23 роки зазнав негативних змін. Серед таких виділяється: депресивний стан на початку карантину стосувався 30,5% молоді, та за весну 2020 року - майже 24%; постійний стрес та тривогу через невизначеність на початку карантину – близько 46%, апатію відзначили 35% молоді, хронічну втому внаслідок стресу згадали 55,6% жінок та 36,6% чоловіків; погіршення якості сну через зміну звичного режиму відчуло 43,3% респондентів; від панічних атак частіше потерпають жінки ніж чоловіки.

Також дослідження зачіпало тему оцінки дій влади молоддю, вплив на умови праці, матеріальне становище, вплив пандемії на молодіжні ініціативи і тд [25].

Наступне національне дослідження щодо зміни настроїв українців на карантині проводилося у квітні 2020 року цифровою агенцією Postmen, вибірка склала 800 респондентів. Тож, 92% українців зазначили, що карантин змінив їхнє життя. Респонденти відзначають, що почали більше їсти (24,4%), спати, менше працювати (47,8%) та менше гуляти. Більшість українців (80,3%) стверджує, що збільшилися витрати на продукти харчування. По завершенню карантину багато хто бажає нарешті зустрітися з рідними та друзями, що свідчить про гостру потребу в міжособистісній комунікації [2].

Соціологічна група Рейтинг у співпраці з Національною дослідницькою мережею "POLLARIS" також у квітні 2020 року провела опитування українців на тему: Емоції і поведінка українців на карантині: спеціальний проект.

За результатами опитування 1/3 респондентів тепер переглядають фільми та серіали, прибирають вдома, готують їжу частіше. Майже 50% українців відмічають те, що набагато рідше гуляють на свіжому повітрі ніж до пандемії. Карантин суттєво вплинув на частоту спілкування з друзями, близькими – 40% говорять про те, що обмежили кількість спілкування [4].

Також була проведена друга хвиля дослідження "Психоемоційний стан українців на карантині". За результатами дослідження, порівнюючи їх з попередньою хвилею стало помітним підвищення рівня тривожності, безсоння та втоми. Найбільше негативних емоційних станів з'явилося у молоді (18-29 років). Тобто молодь через те, що довелося різко змінювати стиль свого життя: обмежувати соціальні зв'язки, зменшувати активність, зниження кількості подій та вражень – гірше адаптується до ситуації, що виникла внаслідок пандемії [17].

Ще одне дослідження стосувалося рівня соціального стресу в Україні, який змінився в умовах пандемії було проведено вченими Інституту соціології НАН України шляхом онлайн-опитування. Результати дослідження показали відмінності жінок від чоловіків з точки зору вираженості психологічного дистресу. Нормальний рівень продемонструвало 74% чоловіків, серед жінок – 60%. Тому отримані результати дослідження демонструються відразу окремо для жінок та чоловіків.

Тож, виявлено 5 основних чинників стресу: ймовірність для себе захворіти на Covid-19, зацікленість на новинах з цієї теми, кількість та частота захворювань респондентів за останні шість місяців, напруженість стосунків із співмешканцями та останній – оцінка інформантами того, наскільки важко для них буде залишатися постійно вдома якщо запровадять жорсткий карантин [22].

Висновки до розділу 2

З позицій феноменологічного розгляду ми можемо говорити про те, що соціальна реальність опосередкована смислами та значеннями, створюваними соціальними суб'єктами, індивідами в ході проживання їх повсякденного життя. Разом з тим соціальна реальність не може бути тільки суб'єктивною, вона з неминучістю виражає об'єктивний характер системи суспільних відносин.

Існують такі підходи до вивчення соціальної реальності: системно-структурний, діяльнісний, функціоналістський, антропологічний, соціокультурний, семіотичний, синергетичний.

Соціальна реальність – як продемонстрував ще У. Томас – містить собі певний «пласт» вірувань та переконань, які, наділяються набором «об'єктивних» характеристик самими учасниками суспільних взаємодій, виявляються цілком «відчутно-реальні», але при цьому не піддаються чутливому спостереженню. Тим самим якісь ідеальні, духовні елементи – існуючи виключно в свідомості і комунікації відповідної спільноти індивідів – можуть і повинні трактуватися та інтерпретуватися як існуючі і такі, що проявляються «тут і зараз». В рамках такого підходу головним моментом соціальної реальності виявляється взаємодія індивідів.

Період карантину в межах пандемії Covid-19 можна вважати новою соціальною реальністю для українців тому що змінюється повсякденне життя окремих індивідів, так само змінюються суспільні відносини, з'являються нові норми комунікації, нові правила поведінки тощо. Це можна розглянути звернувши увагу на вже проведені дослідження щодо впливу пандемії Covid-19 на українське суспільство.

За час пандемії дослідники встигли провести низку досліджень, які охоплюють різні аспекти життєдіяльності українців. Найбільше увага дослідників зосередилась на психоемоційному стані українців, також на оцінці дій влади в період карантину, громадської діяльності і так далі.

За результатами вже проведених досліджень стає зрозумілим, що пандемія вплинула на життя кожного українця, вплинула на емоційний стан населення, на зміну споживчих практик, зміну освітньої сфери, трудової, зміну активної громадської позиції.

Отже, опрацювавши наукову літературу, в якій розкривається поняття соціальної реальності, а також проаналізувавши результати досліджень, що були проведені під час пандемії, варто відзначити що соціальна реальність у сприйнятті суб'єктів дійсно зазнала змін. Ми можемо констатувати, що були об'єктивні умови, які до цього призвели. Певні обмеження у фізичному переміщенні, в уявленні суб'єктів, впливали як на професійні практики, так і на індивідуальні повсякденні практики. Зміна самого простору праці та її ємкості мала величезний вплив на сприйняття суб'єктами тих чи інших подій. Тобто, дослідниками доведено, що карантинні обмеження, а саме конкретні зміни в житті, які відбулися внаслідок їх впровадження, виявилися тими обставинами, що спричинили до інакшого сприйняття суб'єктами власних дій, інтерпретацій цих дій та власне соціальної реальності.

Розділ 3

Повсякденні практики молоді в період карантину

3.1. Емпірична база дослідження

Метод збору інформації: напівструктуроване глибинне інтерв'ю.

Результатом збору емпіричної інформації стало проведення 11 глибинних напівструктурованих інтерв'ю із молоддю, яка проживає в Україні, а саме в Києві (10 респондентів), Харкові (1 респондент).

Вік інформантів розмістився у діапазоні від 20 до 23 років. З 11 респондентів 9 було жінками, і лише 2 – чоловіками.

Рекрутинг інформантів здійснювався шляхом особистого звернення до знайомих в месенджері Telegram. А також ті знайомі, які погоджувалися прийняти участь в моєму дослідженні в межах написання дипломної роботи надавали контакти своїх знайомих, які можуть взяти участь в інтерв'ю (метод снігової кулі).

Всі інтерв'ю були проведені з 10 квітня 2021 року по 24 квітня 2021 року, через суворі карантинні обмеження та територіальне розміщення інформантів інтерв'ю було проведено через аудіодзвінки в месенджері Telegram.

Всі 11 інтерв'ю було записано на диктофон. Всі аудіозаписи формату .m4a було транскрибовано та збережено у форматі .docx.

Для проведення дослідження був створений гайд, який поділявся на три блоки запитань: повсякденні побутові практики, вільний час та емоційний стан молоді. Насправді блоки запитань тісно пов'язані між собою, тому такий розподіл можна вважати умовним, так як існує кореляція між відповідями на запитання з різних блоків.

Перший блок запитань допомагає зрозуміти як змінилися побутові практики в період карантину у порівнянні з життям до нього, що саме змінилося, на які конкретно хатні справи респондент виділяє найбільше часу, на які найменше, чи змінилася фізична активність, чи збільшилася кількість сну

респонденту у порівнянні з часом, що виділявся на сон до пандемії, чи змінилася частота відвідування магазину, аптеки, ТЦ.

Другий блок питань розкриває практики, що здійснюються у вільний час, хобі, заняття, які допомагають відволіктися від побуту, роботи, навчання тощо.

За допомогою останнього блоку запитань можна дізнатися як вплинув карантин на емоційний стан молоді, які саме емоції переважали в період жорсткого локдауну та які емоції переважають зараз (коли основні карантинні обмеження знято). Що найбільше впливало на появу негативних емоцій. Та як можна покращити настрій, дізнавшись чого найбільше не вистачало молоді в період карантину в межах пандемії Covid-19.

Повсякденність містить в собі буденні практики індивіда, пов'язані з будинком, побутом, сім'єю, найближчим оточенням, дозвіллям та рутинними щоденними заняттями. Ці практики покликані задовольняти потреби, що і є головною, основною функцією повсякденності. Важливо зазначити, що повсякденні практики є буденними соціальними практиками, а отже здійснюються з урахуванням певних правил та функцій, соціальних ролей та статусів і т.і

Період карантину в межах пандемії Covid-19 зачепив життя кожного українця, тож відповідно спричинив зміни у повсякденних практиках. Перехід до дистанційного формату навчання, роботи змусив проводити найбільшу кількість часу вдома, тож чим займалася молодь на карантині?

3.2. Репрезентація результатів дослідження

Більшість респондентів відзначає, що час, який виділяється на побутові повсякденні практики в період карантину значно збільшився у порівнянні з періодом до карантину.

Найбільше навантаження збільшилось на приготування їжі та миття посуду:

«...бытовая нагрузка в плане дома увеличилась, за последнее время я намного больше уделяю времени домашним делам, потому что в основном я нахожусь дома, и из-за этого логично что мне хочется что-то приготовить, сходить в магазин, что-то заказать, поэтому время на это все увеличилось. Кстати посуду я мыть люблю и так как я много готовлю сейчас то посуды тоже много мою. ...»

–Алиса, 23

«...але я стала більше готувати тому що я більше сиджу вдома і в мене більше вільного часу.»

– Валя, 21

«Во-первых в принципе начинаешь больше есть когда сидишь дома, ну особенно я так, и наверное у меня появился четкий распорядок готовки еды и если раньше ты там ешь условно дома что-то перекусил, потом что-то там на улице, какой-то панини или еще что-нибудь - то конечно на карантине стало намного больше времени, я стала экспериментировать с едой, то есть я готовлю чаще мне кажется чем раньше, уже почти нет такого варианта по дороге купить поесть, поэтому приходится и обед и ужин готовить себе самой, ..., в общем да, для этого появилось больше времени, больше надобности, поэтому на готовку уходит больше времени чем раньше, я бы сказала даже в два раза больше. »

– Даша, 21

«Во время карантина увеличилась нагрузка в плане бытовых дел, потому что все сидят дома, ну из-за того что Леша постоянно дома сидел, это в два раза больше посуды, в два раза больше еды надо готовить, это нужно готовить было и завтрак и обед и ужин.А во время карантина было тяжело потому что очень много нужно было готовить, и чтобы особо много денег не

тратить на доставку еды это все готовили сами. с мытьем посуды вообще каторга была, столько мусора из-за этой посуды наверное в жизни никогда не было как в период карантина....ой короче, Слава Богу он закончился этот карантин, в плане бытовой жизни это тяжело очень было. »

– Настя, 21

«Більше готую їжі, через те що провожу більше часу вдома»

– Маша, 20

*«А вот по поводу потребления еды, мне кажется я трачу больше времени, **я прям больше стала есть**, ну от того что обленилась и ничего не хочу делать, не хочу заниматься спортом, и от того что мне дома еще и скучно и вместо того чтобы позаниматься я иду и ем, потому что это как-то ну скажем так чтобы скоротать время, очень плохо, надо что-то с этим делать. »*

– Ира, 21

«Збільшилася, виділяю більше часу на усі перелічені справи, через збільшення вільного часу»

– Влад, 21

Щодо загального прибирання думки респондентів розділилися, дехто все ж підкреслює, що прибирати доводилось частіше:

*«Убирали сами, и из-за того что мы сидим постоянно дома и грязи много, и пыли много и полы надо мыть часто, вот мы даже робот-пылесос купили потому что уже не успевали это все подметать, пылесосить, ну загрязнялась хата очень быстро, прямо вот могли сегодня сделать генеральную уборку, а к следующему вечеру уже опять срач, опять посуда, опять пыль, опять вот это вот все. **Поэтому конечно в период карантина тяжело вот именно с уборкой постоянной»***

– Настя, 21

«Розділяю обов'язки з іншими членами сім'ї. Збільшилася, виділяю більше часу на усі перелічені справи: прибирання, миття посуду, підлоги, витирання пилу, прання одягу, через збільшення вільного часу»

– Влад, 21

Проте інші респонденти вважають, що час на прибирання в період карантину не змінився:

«Так, ну ведення побуту за часом не дуже змінилося, тобто ну миття посуду там якесь прибирання сміття воно займає так само часу»

– Дмитро, 20

«Я не могу сказать что хозяйство изменилось или мы чаще готовим есть или убираем, все также как и было»

– Ира, 21

«Я думаю що кількість часу на побутові активності не збільшилася під час карантину, залишилася приблизно такою самою, »

– Аліна, 20

Насправді такі відмінності у думках респондентів з цього приводу пояснюються місцем проживання та розподілом обов'язків. Ті респонденти, які зазначили що кількість часу на прибирання збільшилась працюють дистанційно, проживають у квартирі, з партнером або ж з батьками. Ті, що вказують що час на прибирання не змінився працюють офлайн, тобто проводять менше часу вдома, і проживають одні в основному в гуртожитку.

Цікаво, що окремо респонденти вказали на те, що прання одягу зменшилося так як немає потреби часто виходити з дому:

«Можливо що через те що коли найбільш такий серйозний карантин і нікуди не було треба виходити зникла потреба прати одяг, ну тобто якийсь новий, бо постійно ходиш вдома в одному й тому самому»

– Дмитро, 20

«я стала менше прати через те, що я рідше виходжу на вулицю у одязі»

– Валя, 21

«Можу сказати що під час карантину зникла потреба прати одяг, так як знаходжуся вдома весь час і не виходжу на вулицю так часто, як це було раніше.»

– Маша, 20

«Я думаю стирать из-за этого я стала реже, та и не было особой надобности так как все время почти теперь проводишь дома. »

– Ксюша, 23

Якість та кількість сну впливає як на емоційний фон так і на фізичний стан людини, тому окреме запитання стосувалося саме кількості годин, що виділяється інформантами на сон. Троє респондентів зазначило, що їх сон в період карантину збільшився, але у переважної більшості час сну не змінився.

Спорт, фізична активність є однією з сфер життєдіяльності людини, яка постраждала під час карантину в межах пандемії Covid-19. Під час жорстких локдаунів спортивні зали припиняли свою роботу. Наші респонденти в цілому відзначають зменшення фізичних навантажень в період карантину:

«физические нагрузки в период карантина, особенно в последние месяцев 9 значительно уменьшились.»

– Ира, 21

«під час карантину фізичні навантаження зменшилися тому що спортзали були закриті, а вдома я не займаюся.»

– Валя, 21

«это конечно был мрак, то есть ну я прям чувствовала как мне плохо просто потому что я не двигаюсь»

Не дивлячись на всезагальну паніку та страх захворіти, інформанти зазначили, що до аптеки ходять нечасто, по мірі необхідності, в середньому – раз на місяць.

Покупки продуктів натомість здійснюються чи не щодня, і звісно, простежується зв'язок з вищезазначеним твердженням про те, що в період карантину збільшилася кількість часу, що виділяється на приготування та споживання їжі.

Переходячи до блоку запитань щодо вільного часу, варто зазначити, що на момент проведення дослідження карантинні обмеження послабилися, а тому основні жорсткі заборони були зняті.

Так як кожен респондент – унікальна одиниця, узагальнити основні хобі доволі складно. Але можна сказати, що найчастіше як свої хобі інформанти називали прогулянки на вулиці з друзями, читання книжок, фотографію:

«Основним хобі я можу назвати це читати книжки, але якщо говорити щось більш конкретно то це проводити вільний час назовні, тобто гуляти з друзями,»

– Дмитро, 21

«Я люблю находиться на улице с моей подругой..... кроме того о чем я сказала ранее это еще фотография. Люблю фотографировать, »

– Ира, 20

«фотографирую все вокруг и считаю это своим хобби»

– Алиса, 23

«Я люблю читать книжки, малювати»

– Маша, 20

«відпочивати з друзями, гуляти, проводити разом час, »

– Аліна, 20

«хобби это конечно же фотография..... Еще люблю литературу, »

– Настя, 21

Окремо вказувались також творчі види занять такі як малювання, гра на фортепіано, рукоділля, танці, вокал. Хобі допомагає відволіктися від усіх інших справ, а тому певною мірою допомагає боротися з негативними емоціями, так як викликає у респондентів захоплення у занятті тим чи іншим видом діяльності.

Вільний час респонденти приділяють частково на свої хобі, і зазвичай перегляду фільмів, серіалів, ютубу, а також прогулянкам з друзями:

«можна зазвичай прогулятися десь або зустрітися з друзями там якщо немає такої можливості то просто посидіти за ноутбуком подивитися якийсь фільм або навіть якщо вже і це набридло то посидіти щось почитати, тобто таке.»

– Дмитро, 20

«очень много смотрю тик-ток, смотрю ютуб. Еще отдельно люблю смотреть документалки по отдельной теме.... Я люблю находиться на улице с моей подругой»

– Ира, 20

«Я зазвичай дивлюся серіали та займаюся тими хобі, які вище сказала, там наприклад розмальовую картину, або пазли, або гуляю з друзями, багато гуляю з друзями, випиваю алкоголь»

– Валя, 21

«Я дивлюсь фільми та серіали та також гуляю з друзями, читаю книжки. зазвичай зустрічаюся з друзями, після цього дивлюсь серіал»

– Маша, 20

«Зустрічаюсь з друзями, танцюю, можу шось почитати або подивитися фільм, серіал, прогулятися, сходити в магазин, можливо ще якісь б'юті процедури роблю. »

– Аліна, 20

«иногда бывают хорошие выходные, с друзьями люблю проводить время, там встретиться прогуляться там, посетить какое-то новое место, ну или просто как-то пройтись условно дальше обычного. Ну если я сижу дома то я в основном просто втыкаю в комп, или в телефон».

– Даша, 21

«я люблю выпивать алкоголь. В основном этим и занимаюсь. Если у меня есть свободный день, а лучше сутки, я зову к себе подруг, и мы пьем вместе, играем в настольные игры, смотрим ужастики.....я в парке люблю гулять в Голосеевском, беру с собой свою маленькую собаку и гуляем там. Очень люблю в парке гулять, одно из моих любимых дел на выходных. Потом иногда читаю, если есть настроение, если часик какой-то есть свободный перед сном. Люблю смотреть фильмы, мы с Лешей очень много фильмов пересмотрели, просто не знаю, бессчетное количество, сериалы разные.»

– Настя, 21

«в основном смотрю какие-то сериалы, или шоу на ютубе или встречаюсь с друзьями. »

– Ксюша, 23

« Гуляю з друзями, дивлюся фільми»

– Влад, 21

«смотрю сериалы, гуляю»

– Алиса, 23

Блок запитань про емоції дають змогу порівняти емоційний стан молоді в період жорсткого локдауну та зараз, коли більшість обмежень зняті. Також, варто відзначити, що за допомогою цього блоку вдалося з'ясувати що найбільше набридло молоді під час карантинних обмежень та чого не вистачало.

Труднощі, що виникали у зв'язку з обмеженнями та призводили до зменшення спілкування з близькими, вплинули на психо-емоційний настрій молоді:

«Труднощі у зв'язку з карантинними обмеженнями все ж таки виникали бо тоді можна було спілкуватися лише по телефону тобто не було можливості зустрітися, і тому з багатьма друзями я міг на жаль розмовляти лише через соціальні мережі та телефони дуже довго їх тне бачив але це був період з квітня по травень 2020 року тобто коли були найбільш такі жорсткі обмеження а потім вже такої проблеми особливо не було, бачилися звісно рідше ніж до карантину але рідше там на два три дні. Емоції були такі: втома, апатія, байдужість, іноді невеликий сум, тобто переважали саме негативні емоції і через це карантин сприймався у перші дні досить важко»

– Дмитро, 20

«У період жорсткого карантину я відчувала дуже багато негативних емоцій, які були пов'язані з тим перш за все що мені було нудно, а по-друге те, що я вважаю себе екстравертом і мені не вистачало дуже спілкування з людьми, хоча б з кимось, тому емоції можу описати як напевно відчай, сум».

– Валя, 21

«Труднощі звісно виникали, коли я приїхала додому то не могла офлайн спілкуватися з друзями, тільки онлайн, дуже за ними сумувала..... Коли є певні обмеження то мені зазвичай сумно, трохи образливо що така ситуація склалася, також мабуть почуття того що не можеш нічого з цим вдіяти і потрібно просто там якось перечекати і адаптуватися до нових умов, і дуже велика радість коли все ж таки вдається побачитися. »

– Аліна, 20

«да, по началу было очень сложно и непривычно из-за нехватки общения в реальном мире, когда не можешь встретиться с людьми, поехать домой к родителям в другой город, конечно было сложновато и иногда очень стрессово. несмотря на то что уже не такой жесткий карантин, с друзьями все равно вижу реже так повлиял к сожалению карантин что сейчас гораздо привычнее, удобнее просто списаться, созвониться, пообщаться голосовыми сообщениями, узнать как дела и в принципе можна никуда и не выходить. И это вошло в такую привычку, скажем, не очень приятную. Поэтому иногда прям как-то грустно и обидно от того что как-то хочется видеться чаще но уже привыкла по-другому вот. »

– Ксюша, 23

«Насправді трошки було сумно, тому що обмежений звичайний спосіб життя і трошки якби почався усамітнений період після досить екстравертного часу мого життя».

– Маша, 20

Зараз же, у більшості переважають позитивні емоції:

«Зараз через можливість вже бачити друзів рідних переважають в більшості своїй позитивні емоції ну тобто там якась легкість радощі. Хоча іноді коли бувають якісь проблеми у навчанні то знову ж таки з'являється певний стрес, переживання або навіть певний переляк».

– Дмитро, 20

«на самом деле это зависит от многих факторов, в последнее время позитивные эмоции но это тоже связано с разными изменениями в моей жизни,

ну в основном я очень позитивный человек и меня мало что выводит из колеи поэтому я думаю что наверное каждый день все таки я позитивно мыслю»

– Алиса, 23

«Щастя, радість, веселощі, сміх, але іноді страх майбутнього».

– Валя, 21

«Полегшення від того що вже зняли більшість карантинних обмежень, і можна бачитися з друзями, але невирішеність майбутнього, зачинені кордони трошки нагнітають».

– Маши, 20

«Загалом у моєму житті переважають позитивні емоції, такий якийсь ентузіазм, очікування, задоволення, пізнання чогось нового, відпочинку якщо це емоція, позитивні емоції в цілому».

– Аліна, 20

«я очень импульсивная, темпераментная. Эмоции разные, это зависит от настроение, от погоды зависит. В основном мне живется спокойно, все нормально, вроде не жалею, чувствую себя хорошо».

– Настя, 21

«Позитивні»

–Влад, 21

Досить цікавим моментом виявилось те, що респонденти, які є студентами, пов'язують виникнення негативних емоцій з навчанням (а саме з періодом сесії, написання курсових/дипломних робіт):

«Кілька місяців тому, десь два приблизно, під час написання курсової роботи і до цього під час зимової сесії і екзаменів. »

– Маши, 20

«Це було (мається на увазі розлади сну, тривога, втома, паніка) тиждень назад пов'язано було з написанням дипломної роботи, тоді були дуже серйозні розлади сну тому що треба було все доопрацювати та звісно була присутня паніка що не встигну»

– Дмитро, 20

«Під час зимової сесії, а також після цього»

– Валя, 21

Неодноразово підкреслювалося, що загальний страх захворіти, якась всезагальна паніка навколо теми Covid-19, багато інформації з цього приводу, тривога та глобальне відчуття проблем впливало на загальний психо-емоційний стан та забиравало моральні сили інформантів:

«это у всех такое было на всех напала эта тревожность, у всех на тот момент были приступы паники, потому что эти непонятные вбросы информации и подкосило ну наверное всех. Так что да, меня в том числе, не то чтобы я боялась как-то за себя, и понимала что с родителями с моими ничего не случится и с бабушками тоже, но вот именно сам факт что такая нагнетающая обстановка, весь мир в стрессе, конечно оно давит однозначно и тоже да, повысилась тревожность на то время, как и у всех. Но наверное я понимала из-за чего она, вечно эти новости, много людей умерло, много заболело и да, это нагнетало. Вот действительно, я столько за этим следила, вот даже блогеры, все пишут про эти непонятные приступы паники, вот эти тревожности, очень много блогеров рассказывало про это. я думала я одна такая, и у меня крыша поехала, но когда я вижу что это не локально, а именно глобально все говорят про это, я поняла что да, это из-за переизбытка информации и стресса. Потому что у нас сейчас период стресса. Однозначно меня тоже это накрыло, но я как-то научилась с этим справляться»

– Настя, 21

«я чувствую что многое не разрешено. Вот, возможно как раз не хватает какого-то ощущения защищенности, стабильности, ощущения светлого будущего, очень сильно мешает жить не что-то конкретное, там запрет есть в ресторанах или там запрет ходить без масок или чего-то такого. Нет, ничего конкретного жить не мешает, мешает жить просто вот это вот какое-то глобальное ощущение, что все плохо, вот эта вот какая-то бесконечная тревога, бесконечное давление. С одной стороны страшно, вот у тебя начинается насморк и тебе страшно выйти, потому что ты чувствуешь себя плохо в том плане что а вдруг я кого-то заражу, у тебя там спала маска с носа у тебя начинается паранойя что я там всех соплями заплевала, как-то помимо этого я еще довольно относительно экосознательна и вот это вот маски нельзя выкидывать и вот все это мусор, мусор бесконечный, люди умирают вот, и надоело жить в кишише. Вот мы живем в кишише, вот он где-то рядом вокруг нас есть, у каждого своя жизнь и мы вроде бы как-то стараемся функционировать нормально, а вокруг – мрак. И все пытаются этого не замечать, с этим считаться, как-то вот жить дальше. Ну конечно как-то невозможно не замечать вокруг вот этот какой-то ад.»

– Даша, 21

«якщо говорити просто про тривогу, то також десь на початку пандемії ну і періодично коли хтось з моїх знайомих десь я чую що захворів, або сама себе недуже добре почувую то починаю хвилюватися,»

– Аліна, 20

«наверное мне не хватает каких-то моральных сил, может даже физических на многие вещи, потому что в период локдауна, жетского карантина я очень сильно расслабилась и я не могу снова влиться в русло активной работы, наверное вот так вот».

– Ира, 21

«в последнее время повысился уровень тревожности, какого-то страха, небезопасности к сожалению, и я чувствую что конечно на это очень повлиял карантин и пандемия та и вообще ситуация в целом. »

– Ксюша, 23

Останнє запитання було орієнтоване на виявлення основних потреб молоді в період карантину, з'ясування того, що найбільше набридло та чого не вистачало в цей непростий відрізок часу. Тут, відповіді респондентів об'єдналися, кожен зазначив про нехватку спілкування з близькими та друзями, а також відсутність можливості відвідувати громадські заклади та просто вільно пересуватися по місту:

«У моменти карантину було звісно по-різному бо іноді це не вистачало прогулянок з друзями, іноді не вистачало через це дистанційне навчання можливості спілкуватися з однокурсниками там як до цього було перед парами щось швидко обговорити, у їдальні там посидіти. Але загалом якщо сказати то звісно не вистачало в період карантину свіжого повітря, бо постійно треба ходити в масці і у періоди найбільшої захворюваності навіть у періоди зарази коли вже йде вакцинація всеодно потрібно ходити у масці в магазинах іноді навіть у парках, і звісно навіть вже з якоюсь ностальгією згадуєш коли її не треба було носити. »

– Дмитро, 20

«ну мне не хватало семьи, родных, потому что я была в Харькове а мои родные то в Киеве то в Полтаве. »

– Алиса, 23

«Спілкування з друзями та походів по кафе або кіно або іншим громадських місць. »

– Валя, 21

«Спілкування з друзями, одногрупниками, кінотеатрів та кафе, ну в принципі різних прогулок по місту. »

– Маша, 20

«Найбільше не вистачало спілкування з друзями, та походів в якісь заклади, в кіно, якісь розважальні штуки, магазини ти, якісь ресторани і так далі, ну спілкування і проведення дозвілля».

– Аліна, 20

«кафешек, я очень скучала за тем чтобы посидеть пообедать где-то, еще меня бесило что ТЦ были закрыты, ничего не купишь, по сути только продуктовые и аптеки были открыты, а там какую-то технику, вещи ничего не купишь. Еще масочный режим очень напрягал, и до сих пор напрягает. »

– Настя, 21

«больше всего конечно скучала за своими друзьями, за родными, которые живут в другом городе, за возможностью просто выйти увидеть людей, прогуляться без там страха того что ты можешь заразиться и в целом я жила очень далеко от цивилизации так сказать, практически на выезде из города, поэтому мы не входили ни в зоны доставки, ни рядом никаких не было ни парков ни увеселений, все закрыто поэтому в целом конечно было очень напряжно, не хватало общения, коммуникации, свободы, свежего воздуха иногда буквально.»

– Ксюша, 23

Отже, найважливішою та найбільшою потребою молоді є спілкування з рідними, друзями. Цього не вистачало в період карантину, через це псувався психо-емоційний стан респондентів.

Висновки до розділу 3

Отже, за результатами глибинних інтерв'ю стає очевидним, що карантин суттєво вплинув на те, як проводить свій день представник молоді у порівнянні з життям до пандемії. Тепер, основними повсякденними заняттями, на які виділяється найбільше часу є з побутових практик: приготування їжі, миття посуду, прибирання, з дозвіллевих: комунікативні практики, а саме спілкування з друзями та близькими хоча здебільшого онлайн через соціальні мережі; прогулянки на свіжому повітрі, переглядання фільмів, серіалів, читання літератури, малювання. Двоє респондентів відзначили вживання алкоголю як одна з дозвіллевих практик у вільний час.

Щодо емоційного стану виявилось, що карантин, а саме періоди жорстких локдаунів, мав значний вплив на те, які емоції переважають у житті. В найтяжчі часи карантину негативні емоції брали верх над позитивними, і, на жаль, внаслідок цього у деяких респондентів підвищений рівень тривожності, апатичні настрої, виснаження та втома збереглися до сьогодні. Міжособистісна комунікація також як виявилось, значно впливає на негативні відчуття. Але гарною тенденцією є те, що з послабленням карантинних обмежень настроїв у молоді покращився, вони відчули полегшення, більше радості, щастя, загалом спектр позитивних емоцій розширився та почав переважати над негативом. Такі настрої починають набирати обертів бо тепер більшість має змогу частіше бачитися та спілкуватися з друзями, відвідувати громадські місця, відкривати для себе щось нове і просто прогулюватися містом. Тобто робити те, чого їм найбільше не вистачало в період карантину, зараз молодь поступово повертається до звичного ритму життя, що не може не давати надію на те, що українська молодь надалі зможе легше переживати такі кризові моменти та навчиться справлятися з тимчасовими непередбачуваними різкими змінами деяких обставин життя.

ВИСНОВКИ

Під час проведення дослідження були виконані наступні завдання: проаналізовано літературу щодо інтерпретації повсякденності в соціологічному дискурсі. За основу було взято підхід А. Шюца, який розглядає повсякденність «як одну із сфер людського досвіду, що характеризується як особлива форма сприйняття та осмислення світу та виникає на основі трудової діяльності. Тобто повсякденне життя відображається у досвіді людини – сімейному, трудовому, комунікаційному та іншими, формуючи його».

Повсякденність містить в собі буденні практики індивіда, пов'язані з будинком, побутом, сім'єю, найближчим оточенням, дозвіллям та рутинними щоденними заняттями. Ці практики покликані задовольняти потреби, що і є головною, основною функцією повсякденності. Важливо зазначити, що повсякденні практики є буденними соціальними практиками, а отже здійснюються з урахуванням певних правил та функцій, соціальних ролей та статусів і т.і.. Тобто набувають вже соціального смислу. Це дозволило перейти до розгляду специфіки повсякденності під час карантину в межах пандемії Covid-19.

У другому розділі, було з'ясовано, що соціальна реальність є досить складним поняттям та має різні конотації. За основу обрано розуміння У. Томаса, який досліджував соціальну реальність в розрізі взаємодії індивідів. Соціальна реальність – як продемонстрував ще У. Томас – містить собі певний «пласт» вірувань та переконань, які, наділяються набором «об'єктивних» характеристик самими учасниками суспільних взаємодій, виявляються цілком «відчутно-реальні», але при цьому не піддаються чутливому спостереженню. Тим самим якісь ідеальні, духовні елементи – існуючи виключно в свідомості і комунікації відповідної спільноти індивідів – можуть і повинні трактуватися та інтерпретуватися як існуючі і такі, що проявляються «тут і зараз».

Було проаналізовано результати досліджень соціологів щодо карантину і виявлено вплив карантину на емоційний стан населення, зміну різних аспектів життєдіяльності.

Для уточнення того як різні соціальні групи «переживали» період карантину було проведено міні дослідження, яке стосувалося повсякденних практик молоді.

Виявлено, що в цілому молодь так само складно сприймала карантинні обмеження. Було з'ясовано, що найчутливішою сферою життєдіяльності, яка зазнала змін, - є сфера повсякденного життя, а саме побутові практики молоді. Найбільше часу тепер виокремлюється для таких повсякденних практик як приготування їжі, її споживання, миття посуду, прибирання: миття підлоги, витирання пилу. Збільшення навантаження та часу, що виділяється на ці практики відзначається як основні, суттєві зміни у порівнянні з повсякденними побутовими практиками молоді до карантинних обмежень. Практика, потреба в якій майже зникла, – прання одягу, оскільки більшість часу молодь проводить вдома, працює/навчається тепер дистанційно.

Щодо відпочинку, свій вільний час молодь присвячує своїм хобі, комунікативним практикам, а саме спілкування з друзями та близькими хоча здебільшого онлайн через соціальні мережі; прогулянки на свіжому повітрі, переглядання фільмів, серіалів, читання літератури, малювання. Двоє респондентів відзначили вживання алкоголю як одна з дозвілєвих практик у вільний час.

Емоційний стан молоді в період карантину залежить від обмежень, що впроваджуються. В період жорсткого локдауну в повсякденному житті молоді переважали негативні емоції, внаслідок чого у респондентів спостерігається підвищений рівень тривожності, апатичні настрої, виснаження та втома.

Спілкування також значною мірою має вплив на появу негативних відчуттів таких як сум, образа, відчай, роздратування, печаль. Тобто у

респондентів, які рідше бачилися та спілкувалися з своїми близькими, друзями частіше спостерігалися зазначені емоції.

Але варто зазначити, що з послабленням карантинних обмежень розширився спектр позитивних емоцій у молоді. Тепер у їхньому житті переважає гарний настрій, радість, щастя, відчуття полегшення. Це пов'язано насамперед з можливістю бачитися та спілкуватися з найближчим оточенням, нарешті вільно прогулюватися містом, відвідувати громадські місця (а саме заклади харчування, кінотеатри, ТЦ та інше), відкривати для себе щось нове. Тобто тепер, молодь має змогу робити те, чого найбільше не вистачало в період жорстких карантинних обмежень. Поступово, респонденти повертаються до звичного ритму життя, що дає надію на те, що українська молодь надалі зможе легше переживати такі кризові моменти та навчиться справлятися з тимчасовими непередбачуваними різкими змінами деяких обставин життя.

Реалізація поставлених завдань дозволила досягнути поставленої мети моєї роботи: були виявлені зміни в повсякденних практик молоді в період карантину в межах пандемії Covid-19. Результати дослідження стали ще одним підтвердженням значимості повсякденності для кожного суб'єкта і потребують подальшого поглиблення, зокрема у вивченні дозвіллевих повсякденних практик, а також змін щодо гібридизації професійних (у випадку студентів навчальних практик) і повсякденних.

Перелік використаних джерел

1. БОЖКОВ О. Б. ПОНЯТИЯ ПОВСЕДНЕВНОСТИ И ПРАКТИК: К УТОЧНЕНИЮ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО СМЫСЛА / О. Б. БОЖКОВ. // Социологический журнал. – 2014. – №4. – С. 133–154.
2. Головні тренди на карантині: що змінилось в поведінці українців [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2020/04/14/659337/>.
3. Грицанов А. А. СОЦИАЛЬНАЯ РЕАЛЬНОСТЬ: ОСМЫСЛЕНИЕ ОСНОВНЫХ ПАРАДИГМ / А. А. Грицанов. // ВОПРОСЫ СОЦИАЛЬНОЙ ТЕОРИИ. – 2008. – №1. – С. 133–147.
4. ЕМОЦІЇ І ПОВЕДІНКА УКРАЇНЦІВ НА КАРАНТИНІ: СПЕЦІАЛЬНИЙ ПРОЕКТ [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: http://ratinggroup.ua/research/ukraine/emocii_i_povedenie_ukraincev_na_karantine_specialnyu_proekt.html.
5. Жигунова Г. В. ПОВСЕДНЕВНОСТЬ КАК СОЦИАЛЬНЫЙ ФЕНОМЕН / Г. В. Жигунова. // Modern Research of Social Problems. – 2015. – №8. – С. 56–71.
6. Карлсон Ю. В. ПОВСЕДНЕВНОСТЬ В УСЛОВИЯХ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА: ПОПЫТКА СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКОГО РАССМОТРЕНИЯ / Ю. В. Карлсон. – 2011. – С. 131–136.
7. Карлсон Ю. В. СОЦИАЛЬНАЯ РЕАЛЬНОСТЬ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОГО ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА: СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКАЯ РЕФЛЕКСИЯ / Ю. В. Карлсон. // УДК. – 2012. – №101. – С. 62–71.
8. Маринич И. Социальная реальность в социологической традиции и современных теориях: достижения и проблемы / Ирина Маринич. // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2001. – №1. – С. 74–89.

9. Мещерякова Л. Ю. Феноменологическая социология Альфреда Шюца: теоретические предпосылки и основные идеи / Л. Ю. Мещерякова. // Вестник РУДН. – 2002. – №1. – С. 116–127.
10. Мітрошенко Г. А. Соціальний конфлікт у побуті: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук: спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / Г. А. Мітрошенко. – О., 2007. – 19 с.
11. Молодов О. Б. Теоретико-методологические подходы к исследованию социальной реальности / О. Б. Молодов, В. С. Каминский. // Экономические и социальные перемены: факты, тенденции, прогноз. – 2017. – №2. – С. 150–163.
12. Недзельський А. О. ПОВСЯКДЕННІ СОЦІАЛЬНІ ПРАКТИКИ В СУСПІЛЬСТВІ, ЩО ЗМІНЮЄТЬСЯ: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ І КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ АСПЕКТИ / А. О. Недзельський. // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. – 2017. – №1. – С. 103–110.
13. Ненашев М. И. Идеи социальной феноменологии Альфреда Шюца / М. И. Ненашев. // УДК. – 2010. – №141. – С. 6–11.
14. Петінова О. Б. Соціально-побутове в ціннісних орієнтаціях особистості: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук: спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / О. Б. Петінова. – О., 2004. – 20 с.
15. Платонова С. И. Феноменологическая социальная теория в контексте неклассической парадигмы социального исследования / С. И. Платонова. // Известия высших учебных заведений. Поволжский регион. Гуманитарные науки. – 2011. – №4. – С. 42–49.
16. Попова И. М. Повседневные идеологии. Как они живут, меняются и исчезают / И. М. Попова. – Киев: Национальная Академия наук Украины Институт социологии, 2000. – 219 с.
17. ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ СТАН УКРАЇНЦІВ НА КАРАНТИНІ [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу:

http://ratinggroup.ua/research/ukraine/psihoeemocionalnoe_sostoyanie_ukraince_v_na_karantine.html.

- 18.Скокова Л. Культурні практики в сучасному суспільстві: теоретичні підходи та емпіричні виміри / Скокова Л. – Київ, 2018. – 334 с.
- 19.Скопинцева Т. Ю. ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ КУЛЬТУРЫ ПОВСЕДНЕВНОСТИ РОССИИ / Т. Ю. Скопинцева. – Оренбург: ОГУ, 2010. – 142 с.
- 20.Черных О. Н. ВИРТУАЛЬНЫЙ ПРИНЦИП ПОВСЕДНЕВНОСТИ / О. Н. Черных. – 2011. – С. 107–114.
- 21.Черных О. Н. Структурные основания современного пространства повседневности / О. Н. Черных. – 2011. – С. 126–135.
- 22.Чи сильно карантин розхитав нерви українців? Результати дослідження Інституту соціології НАН України [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://iod.media/article/chi-silno-karantin-rozhitav-nervi-ukrajinciv-rezultati-doslidzhennya-institutu-sociologiji-nan-ukrajini-5648?fbclid=IwAR070Z5nkWKQWUskajmm2n4Kz3v6vmZoGFoYVs4ZahmOFwmiZWtRVADWhEY>.
- 23.Шаповалова Л. О. ПОНЯТТЯ ПОБУТУ: СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА / Л. О. Шаповалова. // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2010. – №42. – С. 131–137.
24. Шютц А. СМЫСЛОВАЯ СТРУКТУРА ПОВСЕДНЕВНОГО МИРА ОЧЕРКИ ПО ФЕНОМЕНОЛОГИЧЕСКОЙ СОЦИОЛОГИИ / А. Шютц. – Москва: Институт Фонда «Общественное мнение», 2003. – 333 с.
- 25.Як живе молодь України під час COVID-19? [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://drive.google.com/file/d/1PB66PH2o3XgOGRxZxjw2O4joqomEDwww/view>.
- 26.Atalay. FOOD, MEALS, AND DAILY ACTIVITIES: FOOD HABITUS AT NEOLITHIC CATALHOYUK / Atalay, Hastorf. // American Antiquit. – 2006. – №71. – С. 283–319.

27. Garvey. Everyday life: activities and routines / Garvey, Miller. // JSTOR. – 2021. – C. 50–73.
28. Hodder. DAILY PRACTICE AND SOCIAL MEMORY AT (ATALHOYUK / Hodder, Cessford. // American Antiquity. – 2004. – №69. – C. 17–40.

Додатки

Додаток 1

Гайд глибинного інтерв'ю

Вступна частина

Доброго дня! Мене звати Софія, я студентка 4 курсу факультету соціології КНУ ім. Шевченка. Проводжу дослідження в межах своєї дипломної роботи на тему повсякденних практик молоді в період карантину.

Всі відповіді будуть представлені в дипломній роботі в узагальненому вигляді.

Дякую, що погодилися прийняти участь у моєму дослідженні. Інтерв'ю буде проведене наступним чином: я задаю Вам запитання, а Ви даєте відповідь на нього. При цьому варто зазначити, що мене цікавить саме Ваш досвід, тому правильної чи неправильної відповіді бути не може. Інтерв'ю буде записане на диктофон. Доступ до аудіозапису є тільки в мене тому він не буде опублікованим.

Як я можу до Вас звертатися?

Тож, перейдемо до першого запитання

Початкове запитання:

Розкажіть про себе (Скільки вам років? Де ви проживаєте та з ким? Де ви навчаєтеся? Чи збільшилося навантаження в період карантину? Ви працюєте? Чи збільшилося навантаження в період карантину?)

Повсякденні практики, побут:

1. Розкажіть будь ласка з чого у Вас починається день, як Ви його проводите?
2. Яким чином ви ведете побут вдома? (Як ви вважаєте, в період карантину збільшилася кількість часу яку ви виділяєте на ведення побуту в період карантину? (приготування, споживання їжі(можливо доставка їжі), прибирання: миття посуду, підлоги, витирання пилу, прання одягу))

3. Скільки часу ви зараз виділяєте на сон, чи збільшився він за період карантину?
4. Ви займаєтеся спортом? Фізичні навантаження, зменшилися/збільшилися в період карантину?
5. Як часто ви ходите до магазину, аптеки, в тц за покупками продуктів, ліків, одягу тощо?

Вільний час:

6. Які у вас хобі?
7. Як ви проводите вільний від навчання/роботи час?
8. Як часто ви спілкуєтеся з близькими, друзями, колегами?

Емоційний стан молоді:

9. Які емоції найчастіше відчуваєте зважаючи на обмеження в спілкуванні з близькими в період карантину?
10. Які емоції переважають у вашому повсякденному житті?
11. Коли востаннє ви відчували депресію, тривогу, розлади сну, втому, паніку?
З чим це було пов'язано?
12. Чого вам найбільше не вистачає/не вистачало в період карантину?

Дякую за Ваші відповіді!

Приклад транскрипту інтерв'ю

Доброго дня! Мене звати Софія, я студентка 4 курсу факультету соціології КНУ ім. Шевченка. Проводжу дослідження в межах своєї дипломної роботи на тему повсякденних практик молоді в період карантину.

Всі відповіді будуть представлені в дипломній роботі в узагальненому вигляді.

Дякую, що погодилися прийняти участь у моєму дослідженні. Інтерв'ю буде проведене наступним чином: я задаю Вам запитання, а Ви даєте відповідь на нього. При цьому варто зазначити, що мене цікавить саме Ваш досвід, тому правильної чи неправильної відповіді бути не може. Інтерв'ю буде записане на диктофон. Доступ до аудіозапису є тільки в мене тому він не буде опублікованим.

Тож, перейдемо до першого запитання

1. Розкажіть про себе (Скільки вам років? Де ви проживаєте та з ким? Де ви навчаєтеся? Чи збільшилося навантаження в період карантину? Ви працюєте? Чи збільшилося навантаження в період карантину?)

- Доброго дня, мене звати Дмитро, мені 20 років, я проживаю і м. Києві у гуртожитку, навчаюся у кну ім. Шевченка на факультеті соціології спеціалізація соціальні технології, якщо казати з приводу збільшення навантаження в період карантину то можна сказати що по навчанню збільшилося тому що було треба робити більше якихось завдань для дисциплін в університеті було менше можливостей приєднуватися, а іноді просто не було бажання через це більше скопичувалося боргів і доводилося більше чогось робити. На даний момент я тимчасово не працюю, бо зараз немає можливості поєднати навчання та роботу через те що зараз екзамени, сесія, дипломна робота, тому так.

2. Розкажіть будь ласка з чого у Вас починається день, як Ви його проводите?

- тут можна виділити тобто будні та вихідні. Будні починаються з того що я просинаюся десь о 9,10. Готую собі сніданок, безпосередньо процедури з гігієни: тобто помити обличчя, покупатися в душі, почистити зуби.. це все зрозуміло. Після цього йде ну там якщо є якісь завдання з університету то там трошки їх передивитися, якщо їх небагато то можна займатися своїми справами, іноді у цей час, це не було так регулярно, але можна сходити там у фітнес-клуб тобто одразу як поїв, потім о 2 повернутися у гуртожиток та відпочити. Після цього йде вже обід там далі вечеря, увечері можна зазвичай прогулятися десь або зустрітися з друзями там якщо немає такої можливості то просто посидіти за ноутбуком подивитися якийсь фільм або навіть якщо вже і це набридло то посидіти щось почитати, тобто таке.

3. Яким чином ви ведете побут вдома? (Як ви вважаєте, в період карантину збільшилася кількість часу яку ви виділяєте на ведення побуту в період карантину? (приготування, споживання їжі(можливо доставка їжі), прибирання: миття посуду, підлоги, витирання пилу, прання одягу))

- Так, ну ведення побуту за часом не дуже змінилося, тобто ну миття посуду там якесь прибирання сміття воно займає так само часу, можливо що через те що коли найбільш такий серйозний карантин і нікуди не було треба виходити зникла потреба прати одяг, ну тобто якийсь новий, бо постійно ходиш вдома в одному й тому самому, ну а так більше ніякої різниці я не бачив, сервісами з доставки їжі я не користувався бо на щастя не було такого щоб вводили повноцінну заборону на те щоб в магазин заходити, тобто лише маски потрібні, тому ну якщо тільки можливо були такі моменти коли знову ж таки була найбільша така паніка ми намагалися закупити їжу так на декілька тижнів щоб її вистачило ну і щоб вона не зіпсувалася відповідно.

4. Як часто ви ходите до магазину, аптеки, в тц за покупками продуктів, ліків, одягу тощо?

- В основному я виходжу в магазин саме за їжею тому це зазвичай три рази на тиждень, тобто там така їжа щоб її вистачало на два три дні, в аптеки ходжу

дуже рідко, тобто в мене не буває таких якихсь особливих хвороб, немає потреби купляти нові маски тобто можу сказати що може в аптеки хожу один раз на три місяці, і покупка одягу це так само один раз на три місяці.

5. Ви займаєтеся спортом? Фізичні навантаження, зменшилися/збільшилися в період карантину?

- Так я займаюся спортом, це можна розділити на походи у фітнес-клуб там з тренажерами та пробіжки зранку. Через карантин відповідно походи у фітнес-клуб зменшилися, а моменти коли вводилися обмеження місцевою владою, їм доводилося просто закриватися, тому не було можливості ходити але я намагався це компенсувати пробіжками зранку, тобто через день, виходило що три-чотири пробіжки зранку на тиждень. Коли була можливість і відкривалися фітнес-клуби то я зазвичай ходив два-три рази на тиждень.

6. Скільки часу ви зараз виділяєте на сон, чи збільшився він за період карантину?

- Так, за період карантину сон збільшився через банальну виснаженість від того що іноді цілими днями немає можливості нічого робити, нема з ким поговорити, тому якщо до цього в середньому він був 5-6 годин на день то в період карантину бувало що і 8 і 10 годин

7. Які у вас хобі?

- Основним хобі я можу назвати це читати книжки, але якщо говорити щось більш конкретне то це проводити вільний час назовні, тобто гуляти з друзями, займатися цими пробіжками, їздити кудись у ліс або прогулятися біля берегу тобто щоб якось відпочити від нудьги з будніх.

8. Як ви проводите вільний від навчання/роботи час?

- В період карантину коли знаходжусь у гуртожитку то знову ж таки це прогулянки увечері, там можливо побалакати з друзями через дискорд а так більше все ж таки можливості проводити різноманітно вільний час є коли я виїжджаю в місто (тобто в своє рідне місто) бо я там можу погуляти із своєю

молодшою сестрою, могу там відвідати інших родичів а також сходити кудись у кіно або у кафе бо там все ж таки я більше знаю про місця де може бути цікаво можна якось поїсти дуже смачно і при тому недорого.

9. Як часто ви спілкуєтесь з близькими, друзями, колегами? чи виникали труднощі у зв'язку з карантинними обмеженнями?

- Кожного дня я спілкуюсь з батьками та друзями рідше з однокурсниками рідше з родичами тобто з бабусею дідусем. Труднощі у зв'язку з карантинними обмеженнями все ж таки виникали бо тоді можна було спілкуватися лише по телефону тобто не було можливості зустрітися, і тому з багатьма друзями я міг на жаль розмовляти лише через соціальні мережі та телефони дуже довго їх тне бачив але це був період з квітня по травень 2020 року тобто коли були найбільш такі жорсткі обмеження а потім вже такої проблеми особливо не було, бачилися звісно рідше ніж до карантину але рідше там на два три дні.

10. Які емоції найчастіше відчуваєте зважаючи на обмеження в спілкуванні з близькими в період карантину?

- Емоції були такі: втома, апатія, байдужість, іноді невеликий сум, тобто переважали саме негативні емоції і через це карантин сприймався у перші дні досить важко.

11. Які емоції переважають у вашому повсякденному житті зараз?

- Зараз через можливість вже бачити друзів рідних переважають в більшості своїй позитивні емоції ну тобто там якась легкість радощі. Хоча іноді коли бувають якісь проблеми у навчанні то знову ж таки з'являється певний стрес, переживання або навіть певний переляк.

12. Коли востаннє ви відчували депресію, тривогу, розлади сну, втому, паніку? З чим це було пов'язано?

- Це було тиждень назад пов'язано було з написанням дипломної роботи, тоді були дуже серйозні розлади сну тому що треба було все доопрацювати та звісно була присутня паніка що не встигну

13. Чого вам найбільше не вистачає/не вистачало в період карантину?

- У моменти карантину було звісно по-різному бо іноді це не вистачало прогулянок з друзями, іноді не вистачало через це дистанційне навчання можливості спілкуватися з однокурсниками там як до цього було перед парами щось швидко обговорити, у їдальні там посидіти. Але загалом якщо сказати то звісно не вистачало в період карантину свіжого повітря, бо постійно треба ходити в масці і у періоди найбільшої захворюваності навіть у періоди зараз коли вже йде вакцинація всеодно потрібно ходити у масці в магазинах іноді навіть у парках, і звісно навіть вже з якоюсь ностальгією згадуєш коли її не треба було носити.

Приклад транскрипту інтерв'ю

Доброго дня! Мене звати Софія, я студентка 4 курсу факультету соціології КНУ ім. Шевченка. Проводжу дослідження в межах своєї дипломної роботи на тему повсякденних практик молоді в період карантину.

Всі відповіді будуть представлені в дипломній роботі в узагальненому вигляді.

Дякую, що погодилися прийняти участь у моєму дослідженні. Інтерв'ю буде проведене наступним чином: я задаю Вам запитання, а Ви даєте відповідь на нього. При цьому варто зазначити, що мене цікавить саме Ваш досвід, тому правильної чи неправильної відповіді бути не може. Інтерв'ю буде записане на диктофон. Доступ до аудіозапису є тільки в мене тому він не буде опублікованим.

Тож, перейдемо до першого запитання

- 1. Розкажіть про себе (Скільки вам років? Де ви проживаєте та з ким? Де ви навчаєтесь? Чи збільшилося навантаження в період карантину? Ви працюєте? Чи збільшилося навантаження в період карантину?**

- Меня зовут Настя, мне 21 год, я живу за городом в квартире съемной с моим молодым человеком, учусь в Шеве на социологии. Да, я работаю фотографом, параллельно занимаюсь арбитражем это работа на дому. Нагрузка в период карантина не увеличилась, все в принципе стабильно, более менее. По фотографии заказов стало меньше потому что транспорт стал дороже в одно время, потом в другое время у людей не было денег, а в сфере арбитража ничего не поменялось.

- 2. Розкажіть будь ласка з чого у Вас починається день, як Ви його проводите?**

- я просыпаюсь часов в 12, может в час дня, иду на кофе с подружкой, потом прихожу домой начинаю работать, либо же я делаю ретушь фотографий или я занимаюсь арбитражем трафика, потом я еду в город, либо на съемку либо просто по делам куда-то, либо по каким-то рутинным делам, не знаю

там какие-то бытовые вещи. Приезжаю домой, опять немного работаю вот, и потом смотрю какой-нибудь фильм либо сериал с парнем и ложусь спать.

3. Розкажіть будь ласка детальніше про побутові справи.

- В основном я из-за того что парень работает в офисе я занимаюсь покупками, я езжу в магазин наверное два раза в неделю, я хожу в магазин скупаю продукты, приезжаю домой все раскладываю, еще могу ездить к родителям за город помогать по дому там, например сегодня я еду помогать косить траву, либо же это может быть помощь там маму покрасить, приготовить еды если мама в командировке, в основном езжу еще забираю маму с вокзала когда она приезжает с командировки, это бывает 2 раза в неделю в разные города. Либо на почту еду что-то забираю какие-то посылки которые приходят. Потом может иногда в какой-то салон красоты поеду, там такое. В основном это связано с родителями, я помогаю куда-то езжу или кого-то подбираю, забираю если надо, ну и магазин, продукты покупаю.

4. Яким чином ви ведете побут вдома? (Як ви вважаєте, в період карантину збільшилася кількість часу яку ви виділяєте на ведення побуту в період карантину? (приготування, споживання їжі(можливо доставка їжі), прибирання: миття посуду, підлоги, витирання пилу, прання одягу))

- Во время карантина увеличилась нагрузка в плане бытовых дел, потому что все сидят дома, ну из-за того что Леша постоянно дома сидел, это в два раза больше посуды, в два раза больше еды надо готовить, это нужно готовить было и завтрак и обед и ужин. Мы заказывали частенько доставку, потому что уже ну надоедало мыть посуду, довольно часто заказывали еду чтобы не готовить ну мы и сейчас заказываем. Например у меня сейчас график такой, что съемки ночью, и так будет еще месяц, поэтому я когда приезжаю со съемок в 11 или в час ночи, а Леша приходит домой в 8, и мы заранее заказываем еду чтобы не готовить ничего и не мыть потом посуду. А во время карантина было тяжело потому что очень много нужно было готовить, и чтобы особо много денег не тратить на

доставку еды это все готовили сами, убирали сами, и из-за того что мы сидим постоянно дома и грязи много, и пыли много и полы надо мыть часто, у нас еще и кот был, сейчас я его к родителям отвезла, потому что уже лето, а вообще зиму он жил у нас и он линял постоянно и эта шерсть была везде, и постоянно вот мы даже робот-пылесос купили потому что уже не успевали это все подметать, пылесосить, ну загрязнялась хата очень быстро, прямо вот могли сегодня сделать генеральную уборку, а к следующему вечеру уже опять срач, опять посуда, опять пыль, опять вот это вот все. Поэтому конечно в период карантина тяжело вот именно с уборкой постоянной, много расходов, не так когда там например только под вечер приезжаешь домой, расходов на все было много там даже на ту же туалетную бумагу например, еды, воды. Воду я не покупаю, я не могу пить воду которая покупная, и я езжу забираю нашу домашнюю воду со скважины фильтрованную. Поэтому приходилось постоянно ездить к родителям с этими бутылками воды и забирать у них воду. А с мытьем посуды вообще каторга была, столько мусора из-за этой посуды наверное в жизни никогда не было как в период карантина. Потому что постоянно все время ж сидишь, захотелось кофе чая, потом компота, потом покушать, потом перекусить, потом там еще что-то, и посуды за день гора набиралась и это вообще была катастрофа с этой посудой. И слава богу уже сейчас Леша на работе и не нужно каждый час что-то новое там эти чаи, кофе, потом эти чашки потом эти тарелки, ой короче, слава богу он закончился этот карантин, в плане бытовой жизни это тяжело очень было.

5. Ви займаєтеся спортом? (Фізичні навантаження, зменшилися/збільшилися в період карантину?)

- именно в период карантина да, я занималась. Потому что еще в самом начале когда бахнул карантин мы с Лешей жили у моих родителей частном доме и там мама короче всех заставила на карантине заниматься йогой, и пилатесом, и мы каждый день по 2 часа всей семьей занимались йогой и вообще я даже похудела так неплохо. Но потом мы съехали обратно в

квартиру и я перестала заниматься спортом вообще, то есть на данный момент у меня из спорта это только ходьба и то, не каждый день, я спортом не занимаюсь к своему стыду, в зал не хожу. Дело в том что мне этого не хочется и скоро лето, мы опят переедем к родителям на лето и там будем каждый день заниматься нормальными физическими нагрузками. Гулять с 60 кг собакой, которая тебя тянет, за ней можно только бежать, вымывать всю хату в 4 этажа, готовить постоянно кушать, вообще не присаживаться, шкрябать газоны, косить траву, и заниматься конечно йогой с мамой по утрам поэтому я сейчас очень прекрасно оттягиваю этот момент физических нагрузок и я не занимаюсь физ.нагрузкой сейчас и скоро лето и мне как никак придется ей заниматься, еще и бассейн вычищать вручную. А помыть всю хату, все санузлы, все душевые – это как 2-часовое кардио, помыть полы, а кто ж этим будем заниматься если мама, папа на работе, то кто? Помыть посуду за 6 людьми, в общем реально равно полноценной тренировке. Я всегда когда живу у родителей очень сильно худею, буквально за месяц -бкг.

6. Як ви проводите вільний від навчання/роботи час?

- я люблю выпивать алкоголь. В основном этим и занимаюсь. Если у меня есть свободный день, а лучше сутки, я зову к себе подруг, и мы пьем вместе, играем в настольные игры, смотрим ужастики. А иногда бывает такое что мы на фильм ходим, потом я в парке люблю гулять в Голосеевском, беру с собой свою маленькую собаку и гуляем там. Очень люблю в парке гулять, одно из моих любимых дел на выходных. Потом я люблю брать кофе и ходить, особенно в хорошую погоду. Потом иногда читаю, если есть настроение, если часик какой-то есть свободный перед сном. Люблю смотреть фильмы, мы с Лешей очень много фильмов пересмотрели, просто не знаю, бессчетное количество, сериалы разные. Я не поклонник активного отдыха, это если родители вытаскивает на великах покататься то да, могу. А если мы сами, то мы свой досуг организовываем

либо парк либо пьем у нас дома. Это стабильно каждые выходные вот уже несколько месяцев.

7. Які у вас хобі?

- хобби это конечно же фотография. Однозначно это фотография и ретушь, особого дохода оно мне не приносит, так бывает какие-то приятные бонусы, но в основном я это делаю потому что мне нравится, могу делать это бесплатно, могу делать это вообще всегда, увлеклась сильно фотографией и именно ретушью фотографий. Еще люблю литературу, особенно Кинга, типа ужасы короче. Какие-то детективы под настроение.

8. Як часто ви спілкуєтесь з близькими, друзями, колегами?

- С друзьями очень часто общаюсь, с родителями тоже я вообще стараюсь всегда быть на связи с родителями. У нас сейчас хорошие взаимоотношения, пока мы к ним не съехали у нас вообще все прекрасно. Часто пьем с родителями вместе на выходных там с шашлыками. У меня есть лучшие подруги, 3 человека, я с ними общаюсь ежедневно, поддерживаю тоже очень тесный контакт, могу видиться с одной каждую неделю на этих домашних посиделках с алкоголем, а с другой вижу раз в две недели, может два раза в неделю. И с Настей общаемся ежедневно, и у нас один раз в неделю онлайн-бар, мы созваниваемся по скайпу или по фэйстайму и пьем вместе. С родителями у меня тоже очень тесное общение.

9. Які емоції переважають у вашому повсякденному житті зараз?

- я очень импульсивная, темпераментная. Эмоции разные, это зависит от настроение, от погоды зависит. В основном мне живется спокойно, все нормально, вроде не жалуясь, чувствую себя хорошо.

10. Чи піднявся у вас рівень тривоги, паніки та інших негативних емоцій у зв'язку з початком пандемії?

- Да, конечно, это у всех такое было на всех напала эта тревожность, у всех на тот момент были приступы паники, потому что эти непонятные вбросы информации и подкосило ну наверное всех. Так что да, меня в

том числе, не то чтобы я боялась как-то за себя, и понимала что с родителями с моими ничего не случится и с бабушками тоже, но вот именно сам факт что такая нагнетающая обстановка, весь мир в стрессе, конечно оно давит однозначно и тоже да, повысилась тревожность на то время, как и у всех. Но наверное я понимала из-за чего она, вечно эти новости, много людей умерло, много заболело и да, это нагнетало. Вот действительно, я столько за этим следила, вот даже блогеры, все пишут про эти непонятные приступы паники, вот эти тревожности, очень много блогеров рассказывало про это. я думала я одна такая, и у меня крыша поехала, но когда я вижу что это не локально, а именно глобально все говорят про это, я поняла что да, это из-за переизбытка информации и стресса. Потому что у нас сейчас период стресса. Однозначно меня тоже это накрыло, но я как-то научилась с этим справляться и меня очень успокаивали родители, потому что им вообще как-то безразлично было, я не знаю, у меня они какие-то бесстрашные. Они были спокойными, не паниковали, и сама старалась особо не переживать. Но у меня был период когда я звонила им каждый день спрашивала добрались ли они на работу, вернулись ли домой, все ли у них хорошо. Ну я как-то восприняла историю с ковид легче чем мои знакомые, которым это далось прям сложно на фоне всей этой стрессовой ситуации в мире.

11. Чого вам найбільше не вистачає/не вистачало в період карантину?

- кафешек, я очень скучала за тем чтобы посидеть пообедать где-то, еще меня бесило что ТЦ были закрыты, ничего не купишь, по сути только продуктовые и аптеки были открыты, а там какую-то технику, вещи ничего не купишь. Еще масочный режим очень напрягал, и до сих пор напрягает.